

ג. לגרסת רבנו חננאל, גם רב סובר שאין הקדש מתחלל בשוגג, ואין בו דין מעילה מלבד באכילה. חוץ מכתנות כהונה שניתנו ליהנות מהן, הלכך קדושתן קלה ויוצאות לחולין אף בשוגג.

דף נד

ק. מה דין מעילה בדברים דלהלן?

א. כתנות כהונה שבלו ושלא בלו.

ב. מעות שבשופרות 'תקלין' חדתין ו'תקלין' עתיקין; מעות שבשיירי הלשכה.

ג. אבני חומת ירושלים ומגדלותיה.

א. כתנות כהונה שלא בלו — אמר רב בדעת רבי מאיר: אין בהם מעילה בשגגתן, הואיל וניתנו ליהנות בהן לכהנים לאחר עבודתם, שלא ניתנה תורה למלאכי השרת. ולרבי יהודה — יש בהן מעילה ונתחללו [ולכך אם קידש בהן את האשה — מקודשת].

א. התוס' פרשו בכתנות כהונה שלא נתחנכו לעבודה, שעדיין אין עליהן קדושת כלי שרת, אבל אם נתחנכו — לא יצאו לחולין [ואם קידש — אינה מקודשת], וכדין כלי שרת שאין בהם מועל אחר מועל. והרמב"ן ועוד חולקים וסוברים שכתנות כהונה אינן בגדר 'כלי שרת' ויוצאות לחולין.

ב. במזיד — כתנות כהונה מתחללות לרבי מאיר. (ערש"י ותוס').

ג. מרש"י (להלן טו.) משמע לכאורה שמותר אף לכתחילה לכהנים ללבוש בגדי כהונה אפילו שלא בשעת עבודה. וכן משמע מדברי הרמב"ם (כלי המקדש ה,יא). ואולם כתבו ראשונים (ערמב"ן ועוד) עפ"י הגמרא ביומא (טט) שדוקא במקדש מותר, אבל במדינה אסור. ויש אומרים שאפילו במקדש אסור ללבשם מתחילה שלא לצורך עבודה, רק אם הוא לבוש כבר אינו חייב להפשיט בסיום עבודתו. (תוס' יומא טט. וערש"י כאן; ר"ש כלים א,ט.) והתוס' להלן (סו) נקטו שאפילו במקדש אין התר אלא משום שאי אפשר שלא להנות מהם סמוך לעבודה, אבל מיד שניתן להפשיטם — חייבים לעשות כן, מלבד הציץ שמותר לענודו אפילו שלא בשעת עבודה, ואף במדינה. [ומסתמת הרמב"ם מבואר שאסור ללבוש ציץ במדינה, כשאר בגדי כהונה. מנחת חינוך צט,יא].

ד. הרמב"ם (מעילה ה,יד) פסק כתנות כהונה חדשים אין מועלים בהן, לפי שניתנו ליהנות מהן. כתנות כהונה שבלו — אמר רבי מאיר: מועלים בהם, שהרי הן כשאר הקדש שלא ניתנו ליהנות מהן.

ב. מועלים ב'תקלין' חדתין — שופרות שבמקדש שהיו נותנים בתוכם שקלים של שנה זו, לאלו שלא הביאום באדר. ולכך יש בהם דין מעילה, שהרי לקרבנות ציבור הם עומדים, לכשיתום הכסף שתרמו מן הלשכה.

אין מועלים ב'עתיקין' — שופרות של השוקלים מה שלא שקלו אשתקד. ולפי שתורת שיירי לשכה עליהם, וניתנים לחומת העיר וצרכיה, לכך אין בהם מעילה. רבי מאיר אומר: מועלים אף בעתיקים, שהיה רבי מאיר אומר: מועלים בשיירי הלשכה. והגיהו לשיטת רב 'רבי יהודה' במקום רבי מאיר, כי לר"מ אין מעילה בשיירי הלשכה שהרי הם באים לחומת העיר ומגדלותיה וניתנו ליהנות מהן. הרמב"ם פסק שאין מעילה בשיירי הלשכה.

ג. נחלקו תנאים בדעת רבי יהודה האם ירושלים נתקדשה כהקדש (והיא נבנית מקדשי בדק הבית ולא משירי לשכה (רי"ד). והתוס' כתבו שנבנית מזה ומזה, וסובר אותו תנא מועלים בשירי לשכה), ואם יטול מאבני החומה לבנות בביתו — מעל, אם לאו. להלכה אין מעילה בחומת העיר ומגדלותיה.

קיא. א. כרם רבעי, האם מוסיפים חומש בחילולו? האם יש לו דין ביעור? האם יש לו פרט ועוללות?
ב. האם רבעי ומעשר שני וטבל הטבול למעשר שני, יכול אדם ליתנם במתנה לאחרים?
ג. הלוקח מחברו מעשר שני ומשכו ולא הספיק לפדותו עד שהתייקרו הפירות, כמה חייב ליתן לו?
א. לדברי בית הלל, כרם רבעי דינו כמעשר שני (קדש קדש לגזרה שוה). יש לו חומש בחילולו, כאשר פודה כרם רבעי שלו; יש לו ביעור בשנה השלישית והששית, שהמעשרות מתבערות בהן. ובית שמאי אומרים: אין לו.
לבית הלל, כולו לגת ואין לעניים בו פרט ועוללות, לפי שהוא ממון גבוה כמעשר. ובית שמאי אומרים: יש לו פרט ויש לו עוללות.

המנחת-חינוך (רמז, ב) נסתפק האם לבית הלל הוקש רבעי למעשר גם לענין הלאוין, כגון אכילה חוץ לירושלים או לקחת ארון ותכריכים. וע"ש (באותיות ג ד) שלא הושוו לכל הדינים.

ויש מי שכתב שהאוכל רבעי בטומאת הגוף לוקה אפילו למאן דלית ליה גזרה שוה (עפ"י מלבושי יו"ט — חובת קרקע יח). וכן הביאו מהירושלמי שאף למאן דלא יליף גזרה שוה נטע רבעי אסור לאונן.

ב. משמע בגמרא שלדברי רבי מאיר ובית הלל שמעשר ממון גבוה הוא, אין אדם יכול ליתנו לאחר במתנה. ולדברי רבי יהודה שממון בעלים הוא — יכול. וכן הרבעי — דינו כמעשר לבית הלל וממון גבוה הוא לרבי מאיר.

א. יש מי שהוכיח מדברי הרא"ש שאפילו לרבי מאיר יכול ליתנו במתנה לענין זה שיצא המעשר מרשותו [ואם פודהו אינו מוסיף חומש], אלא שאינו שייך למקבל לגמרי. (עפ"י בית הלוי ח"א כז). ויש מי שדחה סברא זו. (ע' אבי עזרי תרומות ד, יז).

המנחת-חינוך (רמז, יט) נקט כדבר פשוט שכשם שאינו ניתן במתנה למאן דאמר ממון גבוה, כמו כן אין שייך להפקירו.

ב. אעפ"י שלמאן דאמר ממון גבוה, אי אפשר להקנותו לאחרים — אפשר לזכות בו מן ההפקר, ואם בעליו נתיאש ממנו, יכול אחר זכות בו. (עפ"י מקדש דוד — קדשים יד, ב).

ג. האם יש תורת ירושה במעשר שני, למאן דאמר ממון גבוה הוא — יש מוכיחים (מסוגיות הגמרא לעיל כד) שיש בו ירושה (ע' בשו"ת דובב מישרים ח"א סוס"י כז). וכן נראה שנקט המנחת-חינוך (תעד, ט) בדעת הרמב"ם. ואולם מדברי הראב"ד בפירושו לתורת כהנים (בחקתי ה. כפי שהסביר באבי עזרי — מעשר שני ה, א) משמע שאין בו ירושה [רק צדד שם שתי אפשרויות, האם הירוש מוסיף חומש בפדיונו אעפ"י שאינו שלו, אם לאו].

טבל הטבול למעשר; למאן דאמר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי — דינו כמעשר עצמו. ולמ"ד לאו כמי שהורמו — הרי הוא ממון בעלים לדברי הכל ונתנו לכל מי שירצה.

להלכה, אף כי מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי, שלכך הגוּזל או מזיק מתנות שבאו לידי כהן בטבולן — חייב לשלם לו, שכבר זכה בהן הכהן. (ע' להלן נח), וגם מעשר שני ממון גבוה ואינו ניתן במתנה — אף על פי כן פסק הרמב"ם (מעשר שני ג, יז) שהטבול ניתן במתנה. (ע"ש בכסף משנה בשם הר"י קורקוס; אבי עזרי מעשר א, ה).
ודוקא לאחר שנעשה פרי, אבל קודם שצמח הפרי, אין כאן ממון גבוה ויכול ליתנו במתנה. [ולרבי יוסי, סמדר הרי הוא כפרי. ולפי מה שפרשו משנת מעשר שני כרבי יהודה, סתם משנה דלא כרבי יוסי].

ג. מבואר בסוגיא (לפרש"י) שלדעת האומר מעשר ממון גבוה (וכן הלכה), אין מעשר נקנה במשיכה אלא בכסף, כדן הקדש, הלכך משך מחברו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים — חייב ליתן שתי סלעים. אבל לרבי יהודה שממון בעלים הוא, נותן סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו. הרמב"ם (בפירוש המשנה, ובהלכות מעשר שני ת, ז — כפירוש ר"י קורקוס) מפרש שלקח פירות חולין במעות מעשר, ולענין חלות המקח הקובע הוא מעשה המשיכה, הלכך קנה מיד כשמשך. והנידון הוא לענין רווח הסלע השני, למי הוא שייך — לרבי מאיר השכר למעשר, הואיל וממון גבוה הוא, ולרבי יהודה הוא חולין, ועושה בו מה שירצה, ונמצא משתכר סלע. וע"ע בחדושי הגר"ח הלוי ואבי עזרי שם.

דף נה

ק"ב. א. האם הקדש מתחלל על ידי הוצאתו לרשות אחרת במזיד?
ב. האם יש אפשרות לחלל בהמת קרבן תמימה?
ג. המוצא בהמה בסמוך לירושלים, האם יש לו לחוש שמא היא מוקדשת לקרבן? ואם כן מה יעשה לה?
א. כאמור למעלה, לדברי רבי מאיר הקדש מתחלל במזיד (ולרב, לפי גרסת רבנו חננאל אין הקדש מתחלל במזיד אלא כתנת כהונה, כנ"ל). ורבי יהודה סובר אין הקדש מתחלל אלא בשוגג (וכן הלכה).
לרבי מאיר, אין חילוק בין קדושת בדק הבית לקדושת מזבח. אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים. לקח חפץ לעצמו במעות הקדש במזיד, אף על פי שאין כאן מעילה, נתפס המקח להקדש, ואף על פי שלא נתכוין לחילול — הרי זה חילול דרך מקח. (עפ"י אבי עזרי מעילה ז, ה). וע"ש שמהרשב"א ומהריטב"א נראה שצריך כוונת חילול).

ב. רבי אושעיא נקט שלדברי רבי מאיר אפשר לחלל בהמת קרבן תמימה במזיד. ולדבריו המוצא בהמה וחושש לה להקדש, יכול לחללה בעודה תמימה.
מרש"י משמע בדרך חילול רגילה. (וכן נקט ר"ח. וכן הביא הרשב"א מהירושלמי). והתוס' ורמב"ן הקשו על כך ופירשו שמתכוין לגולה ולהוציאה לרשותו.
ורבי יוחנן תהה בדבר, הלא אסור לחלל תמימה אלא בעלת מום עובר בלבד.
אף בדיעבד, אי אפשר לפדות תמימים הראויים למזבח. (ע' מנחות קא.). ואולם בדרך של מעילה וגזילה מן ההקדש, אם עבר ופדה — פדוי לרבי מאיר.